

В. В. Ліпинський, кандидат юридичних наук,
доцент кафедри адміністративного та митного
права Академії митної служби України

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ СУМ ВИТРАТ У СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ ТА ЇХ ВІДШКОДУВАННЯ В МИТНИХ ОРГАНАХ УКРАЇНИ

Розглядаються та аналізуються питання визначення сум витрат у справах про порушення митних правил та їх відшкодування в митних органах України. На підставі проведеного аналізу надано пропозиції щодо законодавчого врегулювання питань обрахування розмірів витрат у справах про порушення митних правил на зберігання товарів і транспортних засобів.

Рассматриваются и анализируются вопросы определения сумм расходов по делам о нарушениях таможенных правил и их возмещении в таможенных органах Украины. На основании проведенного анализа представлены предложения относительно законодательного урегулирования вопросов установления размеров расходов по делам о нарушении таможенных правил на хранение товаров и транспортных средств.

In this work the author examined and analysed the problems of determination of sums of charges in matters on violations of customs regulations and their compensation in the customs organs of Ukraine. On the basis of the conducted analysis there are presented the suggestion in relation to the legislative settlement of problems of determining the size of charges in matters on violation of customs regulations on storage of commodities and transport vehicles.

Ключові слова. Митні органи, справа про порушення митних правил, витрати у справі про порушення митних правил, відшкодування витрат у справі про порушення митних правил.

Вступ. Відповідно до ст. 11 Митного кодексу України (далі – МК України) захист економічних інтересів держави, боротьба з контрабандою та порушеннями митних правил є одними з основних завдань, виконання яких покладено на митні органи України [2]. Реалізація цих завдань пов'язана, зокрема, з наповненням Державного бюджету держави шляхом визначення сум витрат у справах про порушення митних правил та їх відшкодування в митних органах України.

© **В. В. Ліпинський, 2012**

Для реалізації принципу законності, а також забезпечуючи своєчасне, всебічне, повне й об'єктивне з'ясування обставин у кожній справі про порушення митних правил, митні органи повинні документально визначати понесені витрати, не порушуючи при цьому права й законні інтереси фізичних та юридичних осіб.

Постановка завдання. З огляду на викладене, метою пропонованої статті є аналіз питань визначення сум витрат у справах про порушення митних правил та їх відшкодування в митних органах України.

Результати дослідження. Адміністративна відповідальність реалізується шляхом застосування до винних осіб адміністративних стягнень, тобто у своїй сукупності вони й становлять систему заходів адміністративної відповідальності [1, 63].

Згідно зі ст. 320 МК України суб'єктами відповідальності за порушення митних правил можуть бути громадяни, які на момент вчинення такого правопорушення досягли 16-річного віку, а також посадові особи підприємств.

Притягнення до відповідальності за порушення митних правил не звільняє зазначених осіб від обов'язку сплати мита та інших податків і зборів [2], а також відшкодування витрат у справах про порушення митних правил.

Виходячи з вимог МК України, всі понесені митним органом витрати в справі про порушення митних правил (крім витрат на оплату послуг перекладача), починаючи з моменту її порушення і закінчуючи винесенням остаточного рішення в цій справі, підлягають відшкодуванню (за умови винесення відповідного рішення особою, що уповноважена розглядати справу).

До витрат у справі про порушення митних правил належать:

– витрати на інвентаризацію, зберігання, перевезення (пересилання) товарів, безпосередніх предметів порушення митних правил, товарів зі спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування безпосередніх предметів порушення митних правил від митного

контролю, транспортних засобів, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України (далі – товари і транспортні засоби, вилучені в справі про порушення митних правил);

– витрати на залучення спеціалістів та експертів у справі про порушення митних правил;

– інші понесені митними органами витрати на провадження або розгляд справи про порушення митних правил.

Визначення сум витрат у справі про порушення митних правил здійснюється відповідно до Порядку проведення розрахунків сум витрат у справах про порушення митних правил та їх відшкодування, затвердженого наказом Державної митної служби України (далі – Держмитслужба України) від 15.06.09 № 552, та оформлюється шляхом заповнення довідки про витрати митного органу в справі про порушення митних правил (далі – Довідка) за формою, встановленою в додатку до цього Порядку [6].

До Довідки додаються документи, що підтверджують понесені витрати в справі про порушення митних правил, або належним чином завірені їх копії (далі – Документи).

Довідка готується підрозділом фінансів, бухгалтерського обліку та звітності митного органу на запит посадової особи митного органу, у провадженні якої перебуває справа про порушення митних правил.

Запит на отримання Довідки направляється посадовою особою митного органу, у провадженні якої перебуває справа про порушення митних правил, до підрозділу фінансів, бухгалтерського обліку та звітності митного органу завчасно, але не пізніше ніж за п'ять робочих днів до дати направлення матеріалів у цій справі до суду або дати розгляду справи митним органом.

Дата направлення матеріалів справи про порушення митних правил до суду чи дата розгляду цієї справи митним органом зазначається у запиті посадовою особою митного органу, у провадженні якої перебуває справа.

Довідка та Документи надаються посадовій особі митного органу, у провадженні якої перебуває справа про порушення митних правил, підрозділом фінансів, бухгалтерського обліку та звітності митного органу не пізніше ніж за добу до дати направлення матеріалів у цій справі до суду або дати розгляду справи митним органом.

Розрахунок суми витрат на інвентаризацію, перевезення (пересилання) товарів і транспортних засобів, вилучених у справі про порушення митних правил, здійснюється посадовою особою підрозділу фінансів, бухгалтерського обліку та звітності митного органу на підставі первинних документів, які підтверджують такі витрати [6].

Як наслідок проведення процесуальних дій у справі про порушення митних правил, що полягають у вилученні товарів, транспортних засобів і документів відповідно до ст. 377 МК України, обов'язковим є вирішення питання щодо подальшого зберігання цих товарів, транспортних засобів і документів.

На підставі п. 8 ч. 1 ст. 168 МК України вищезазначені товари і транспортні засоби у порядку, встановленому законодавством, можуть розміщуватись на склад митного органу [2] або згідно з п. 5 Порядку обліку, зберігання, оцінки вилученого митними органами майна, щодо якого винесено рішення суду про конфіскацію, передачі його органам державної виконавчої служби і розпорядження ним, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 26.12.01 № 1724, передаватись митними органами для зберігання іншим організаціям за договорами [3].

Тобто з моменту розміщення товарів і транспортних засобів, вилучених відповідно до ст. 377 МК України, на склад митниці або на склад іншої організації за договором митний орган зазнає відповідних витрат, пов'язаних з організацією належного зберігання цих товарів. Такі витрати на зберігання і мають бути відшкодовані згідно зі ст. 385 МК України.

П. 6 розд. II Порядку проведення розрахунків визначено, що витрати на зберігання товарів і транспортних засобів, вилучених у справі про порушення митних правил, обраховуються з урахуванням положень Порядку справляння плати за зберігання товарів і транспортних засобів на складах митних органів, затвердженого наказом Держмитслужби від 29.07.08 № 821 (далі – Порядок) [7].

Вказаний Порядок розроблено на виконання вимог Постанови Кабінету Міністрів України від 11.06.09 № 533 “Про запровадження плати за зберігання товарів і транспортних засобів на складах митних органів”, прийняття якої обумовлено об'єктивною необхідністю забезпечення відшкодування витрат, пов'язаних зі зберіганням товарів і транспортних засобів на складах митних органів, шляхом установа фіксованого розміру плати за таке зберігання [5].

Положеннями Порядку передбачено, що строк зберігання товарів і транспортних засобів на складі митного органу для нарахування плати обчислюється, починаючи з одинадцятого дня після оформлення відповідних документів про фактичне прийняття товарів і транспортних засобів на зберігання митним органом і до дня їх видачі зі складу митного органу власникам або вповноваженим особам. Плата ж за зберігання товарів і транспортних засобів, вилучених за справою про порушення митних правил, справляється з одинадцятого дня з дня набрання законної сили судовим рішенням у справі.

При цьому слід зауважити, що десятиденний термін безоплатного зберігання товарів на складі митного органу надано власникам з метою їх стимулювання на здійснення своєчасного митного оформлення та відповідного наповнення Держбюджету податками і зборами, які справляються згідно з митним та податковим законодавством. У свою чергу, під час вилучення товарів і транспортних засобів у справах про порушення митних правил їх митне оформлення до винесення остаточного рішення у цій справі не здійснюється (або зупиняється).

Можливість скористатися послугою безоплатного десятиденного зберігання товарів для митного оформлення буде надано власникові у разі винесення рішення про їх повернення вже після його винесення та набрання законної сили.

Таким чином, обраховуючи розміри витрат у справі про порушення митних правил на зберігання, необхідно розмежовувати поняття “витрати на зберігання товарів і транспортних засобів у справі про порушення митних правил” та “плата за зберігання товарів і транспортних засобів на складах митних органів”.

Разом із тим, оскільки підстава розміщення товарів і транспортних засобів на склад митниці (тобто вилучення у справі про порушення митних правил чи прийняття на інших, визначених Митним кодексом України, підставах) об’єктивно не може вплинути на розмір витрат, які зазнаються під час організації зберігання тієї чи іншої категорії майна, цілком закономірним є визначення витрат у справі про порушення митних правил на зберігання із застосуванням положень Порядку, в яких подається посилання на розміри, за котрими справляється плата за зберігання товарів і транспортних засобів на складах митних органів, а саме на Додаток до цього Порядку. Норми ж Порядку щодо надання десятиденного строку зберігання без нарахування плати (з метою митного оформлення) у разі обрахунку витрат у справі про порушення митних правил не застосовуються.

Крім того, для застосування єдиного порядку дій у визначенні сум витрат на зберігання у справах про порушення митних правил, що розглядаються судами, митним органам слід організовувати роботу так:

- під час оформлення довідки про витрати митного органу в справі про порушення митних правил посадова особа підрозділу фінансів, бухгалтерського обліку та звітності митного органу додатково зазначає офіційний курс євро, встановлений на дату оформлення довідки;

- у день розгляду справи про порушення митних правил судом представник митного органу, який бере участь у розгляді справи, в оперативному порядку звертається, а посадова особа підрозділу фінансів, бухгалтерського обліку та звітності митного органу надає інформацію щодо офіційного курсу євро, встановленого на дату розгляду цієї справи судом;

- представник митного органу, який бере участь у розгляді справи про порушення митних правил, забезпечує подання відповідної інформації до суду [8].

Розрахунок суми витрат на залучення спеціалістів та експертів у справі про порушення митних правил здійснюється посадовою особою підрозділу фінансів, бухгалтерського обліку та звітності митного органу на підставі первинних документів, які підтверджують такі витрати, з урахуванням вимог Порядку відшкодування витрат, пов’язаних із залученням митними органами спеціалістів та експертів для участі в здійсненні митного контролю, та у справі про порушення митних правил, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23.04.2003 № 574 [4].

Розрахунок суми інших понесених митним органом витрат на провадження або розгляд справи про порушення митних правил здійснюється посадовою особою підрозділу фінансів, бухгалтерського обліку та звітності митного органу на підставі первинних документів, які підтверджують такі витрати.

За відсутності понесених витрат за будь-якою складовою видатків митного органу на провадження та розгляд справи про порушення митних правил відповідні графи Довідки не заповнюються [8].

Довідка та документи додаються до справи про порушення митних правил посадовою особою митного органу, у провадженні якої перебуває ця справа, з метою врахування відповідних витрат, що підлягають відшкодуванню, у постанові митного органу або суду в цій справі.

Витрати у справі про порушення митних правил відшкодовуються особою, щодо якої винесено постанову про накладення стягнення (далі – винна особа). Суми витрат, які підлягають відшкодуванню, зазначаються у постанові про накладення стягнення.

Відшкодування витрат винною особою здійснюється шляхом перерахування відповідної суми в безготівковій формі на відповідний рахунок митного органу або шляхом унесення готівки до каси митного органу чи до відділення вповноваженого банку.

Висновки. Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що визначення сум витрат у справах про порушення митних правил та їх відшкодування в митних органах України безпосередньо пов’язані з наповненням Державного бюджету України та захистом її економічних інтересів.

З метою забезпечення єдиного підходу на зазначеному вище напрямку роботи митної служби та недопущення надходження скарг фізичних і юридичних осіб на дії посадових осіб митних органів доцільно доповнити Митний кодекс України нормами щодо обрахування розмірів витрат у справах про порушення митних правил на зберігання, розмежовуючи при цьому поняття “витрати на зберігання товарів і транспортних засобів у справі про порушення митних правил” та “плата за зберігання товарів і транспортних засобів на складах митних органів”.

Література

1. Адміністративна відповідальність за порушення митних правил: навчальний посібник / за заг. ред. В. В. Ченцова. – К.: Істина, 2010. – 208 с.
2. Митний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 38–39. – Ст. 288.
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.12.2001 № 1724 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.04.2003 № 574 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.

5. Постанова Кабінету Міністрів України від 11.06.09 № 533 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua>.
6. Наказ Держмитслужби України від 15.06.2009 № 552 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.customs.gov.ua>.
7. Наказ Держмитслужби від 29.07.2008 № 821[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.customs.gov.ua>.
8. Лист Держмитслужби України від 22.10.2009 № 17/1-7/1997-ЕП [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.customs.gov.ua>.